

GAZETA TRANSILVANIEI

Inseratele se primesc la administrație. Prețul după tarifi și invoială. Manuscrisele nu se înapoiază.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Proprietar: Tip. A. Mureşianu: Branicea & Comp.
Redactor responsabil: Ioan Făgărăşan.

Redacția și administrația:
Strada Prundului Nr. 15.

† Ioan Socaciu.

Retras și fără mult șgomot, așa precum i-a fost și viața, a trecut la cele vecine unul dintre harnicii profesori ai școlii comerciale superioare greco-orientale române din Braşov, în comuna sa natală Mândra din comitatul Făgărăşului. Cine să nu fi cunoscut pe profesorul Ioan Socaciu, care timp de peste 36 de ani a fost luminător al culturii și pionier fără popas al dezvoltării economice a poporului nostru românesc, prin pregătirea pentru cariera comercială a douăsprezece generațiuni, cari s'au perindat în lungul interval al funcționării sale? Infățișarea modestă, blândă și nepretențioasă, ținuta retrasă, mai mult sficoasă, pășirea cumpătată și nici când agresivă, veselia naturală, seninătatea gândirii și mulțumirea cu sine și cu soarta în veci neșită din echilibru, erau semnele distinctive ale fericitului nostru coleg. Caracter flegmatic, dânsul punea prea puțin pond pe deșertăciunile lumii, era fericit să-și trăiască viața tictită în felul său și nu râvnia nici la distincții deșerte, nici la traiu îmbelșugat și costisitor, nu-și bătea capul și nu alerga după posturi onorifice, cari îl plictiseau și pe cari dânsul le socotea de lucruri de prisos. Dacă n'ar fi fost economist, lumea l-ar fi putut considera de filozof adevărat, așa de mult se deosebia dânsul de marea mulțime. Nu era mizantrop, dar bonomia împreună cu conștiința valorii sale, îl făceau să apară adeseori mai interesat pentru sine decât pentru mediul încunjurător. Nu avea mână deosebit de darnică, era econom și pentru lumea mare, cum era și pentru sine, dar nici când nu se da îndărăt a contribui și dânsul pentru scopurile noastre publice, cari fac atât de des apel la obolul dârniciei românești.

Traiu cumpătat și modest,

dar mulțumitor fără mari sărituri și opintiri și îngrijirea de sănătate, erau pentru dânsul lege neștrămutată. Numai urmând cu sfințenie această lege și-a putut păstra sănătatea și vigoarea trupască și sufletească până la sfârșitul vieții, în deplină exercitare ai funcțiunii sale de profesor, fără cea mai mică întrerupere și fără a beneficia de vreun concediu.

Se vede însă, că sdruncinarea suferită în urma invaziei românești, care chiar și pe dânsul l-a adus în conflict cu invazorii nepoftiți, a avut o influență atât de deprimătoare și asupra dânsului, încât i-a dărpănat sănătatea și i-a grăbit sfârșitul.

Cam de vreo trei luni de zile se plânga dânsul de lipsă de poftă de mâncare și slăbia văzând cu ochii, așa încât dela începutul acestei luni a fost nevoit să ceară primul concediu în viața sa, care din fatalitate a trebuit să-i fie și cel din urmă. Înainte cu vreo două săptămâni a fost condus acasă în Mândra, iar luni în 20 Februarie v. 1917 și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului său și Mercuri în 22 Februarie v. 1917 a fost înmormântat alături cu părinții săi.

Profesorul Ioan Socaciu s'a născut la 14 Octombrie 1845 în Mândra, comitatul Făgărăș, din părinți economi cu dare de mână, de viță nobilitată. Înrolat la miliție în anul 1866, dânsul a participat în războiul din 1866, iar eliberându-se de miliție își continuă studiile întrerupte și la 1871 făcând examenul de maturitate la gimnaziul român greco-oriental din Braşov. Dela 1871 până la 1875 a studiat teologia și facultatea juridică în Sibiu, iar dela 1875 până la 1879 a făcut facultatea de filozofie din Viena. Cu mult haz și multă plăcere povestea dânsul atât reminiscențele din timpul campaniei cât și lipsurile și necazurile din timpul studiului, făcut parte cu știndiu neînsemnat și ajutoare, în natură, parte cu oare private date pe la casele unor băieți avuți.

În toate acele aventuri însă eșia la iveală, flegma, umorul nesecat și resignațiunea fericită a omului, care se mulțumește cu soarta, și nu-și trudește mintea și nu-și macină inima cu poftă și aspirațiuni cari trec peste puterile omenești la momentul dat.

La 25 August 1880 este ales ca profesor provizoriu la școala reală și comercială, cari atunci erau împreunate, iar în anul 1882 cu 1-a Septembrie este întărit ca profesor definitiv la aceste școli pentru studiile: *Economia națională, Dreptul cambial și comercial, Corespondența comercială și Geografia*. Cu ocaziunea organizării așezărilor direcționale, dânsul este numit cu 1-a Septembrie 1893 dirigent de studii la școala comercială, în care calitate funcționează până la alegerea și apoi instituirea noului director întâmplată la 5 Martie 1897, dându-i-se dânsului ca celui mai vechiu profesor atribuțiunile unui director substituit în baza regulamentului direcțional lucrat cu concursul dânsului. Până în ziua morții sale a fost considerat și de fapt ca profesor în funcțiune al școlii, va să zică un lung interval de 36 de ani și jumătate de serviciu și aproape 72 de ani de vârstă. Ca profesor era un părinte bun și conștios de datoria sa; ca crescător om cu duhul blândeții; ca camarad fratele drept și economistul rigid, care distinge între sine și alții; ca membru în societate mai mult plăcut și de admirat decât de imitat. A făcut mai multe călătorii prin Austria, Germania, Italia, România și Turcia, parte cu scop științific parte cu scop de distracțiune.

Dintre lucrările sale amintim: *„Estinderea geografică a comerțului levantin”* publicată în anul 1883 în programa a gimnaziului din Braşov; *„Manual de drept cambial”* (Sibiu 1894); *„Cauzele rentei”* publicate în „Compasul românesc” din 1898 în Braşov; *„Idei fundamentale în economia politică și o nouă teorie sociologică”* publicate în 1899 Braşov și

„Manual de economie națională” publicat ca manuscris în anuarele școlii comerciale din anii școlari 1911/12, 1912/13, 1913/14 și 1915/16, cari toate au apărut și în broșuri speciale.

În toate lucrările sale fericitul adormit a avut în vedere mai ales necesitățile școlii și voia să dea în mâna elevilor săi cele mai complete izvoare pentru însușirea cunoștințelor din studiul Economiei naționale și Dreptului, pe care le considera dânsul ca piatra unghiulară a învățământului comercial și a cărei întăietate nu o ceda la nici o ocaziune și sub nici un cuvânt. Entuziasmul pentru specialitate era la dânsul atât de mare, încât ori ce atingere a ei o considera ca a tentat la ființa școlii comerciale.

Așa a fost profesorul Ioan Socaciu.

Ajuns la pozițiunea frumoasă, dânsul nu s'a îndepărtat și nu s'a înstreinat de loc de familia sa destul de numeroasă și n'a fost ocaziune, n'a fost nevoie, la care să nu-i sară intrajutor, după cum îl lăsa inima. Acest sentiment l-a animat și în momentul din urmă când în 16 Februarie 1917 și-a arătat ultima sa voință, testând întreaga sa avere destul de frumoasă — noi o prețuim la vreo 30.000 de cor. — rudenilor sale și anume la *Maria Ghioarță născ. Dan*, lui *Iacob Socaciu*, lui *George Dan*, lui *Ioan Taflan*, la *Marta I. Taflan* și văduva *Marta Ghioarță*.

Pe lângă aceasta fericitul adormit s'a cugetat și la instituțiunile publice românești și astfel a făcut următoarele legate:

1. A lăsat 2000 coroane Bisericii greco-orientale din Mândra, ca să cumpere un clopot.
2. La zidirea școlii comerciale a dat suma de 500 coroane.
3. Pentru Orfelinatul din Sibiu a testat 300 de coroane.
4. Pentru Masa Studenților a lăsat 450 de coroane.
5. Pentru „Fondul disponibil al școlii comerciale” 500 de coroane în bani gata și modesta sa bibliotecă.

6. Din suma rămasă după ce se vor fi împărțit legatele rudenilor sale a dispus să se înființeze un fond cu numele „Fundatiunea Ioan Socaciu” și să se dea spre administrare școlii de toate zilele din Mândra, care se îndatorează să depună spre fructificare capitalul; iară când el va crește la suma de 5000 de coroane, din interesele lui anuale să se ajutoareze un școlar sărac bun, până când va voi să învețe la școală; iar dacă nu s'ar afla un asemenea școlar, interesele să se folosească pentru îmbrăcarea școlarilor săraci din localitate.

Aceste fapte nobile ale fericitului coleg sunt destul de grăitoare și dacă mulțimea cea mare de oameni cu dare de mână ai neamului nostru ar fi făcut măcar în aceeași proporție danii publice, n'ar tânji aproape toate instituțiunile noastre de binefacere și cultură. Dacă un dascăl românesc dintre cei mai modești jertfește pe altarul neamului, pe lângă munca sa de o viață întreagă, încă și a cincina parte a averii adunate cu multă trudă și chivernisială, s'ar putea aștepta, ca jertfa celorlalți muritori să stea măcar pe jumătate în această proporțiune.

Soarta nu a voit, ca să putem însoți la lăcașul vecinic rămășițele pământești ale scumpului nostru coleg. Ne împlinim însă pe această cale datoria colegială și în numele generațiunilor eșite de sub înțeleapta și blânda lui conducere, în numele colegilor săi, tineri și bătrâni, în numele forurilor administrative și al școlii, îi aducem prin osul mulțămitei și recunoștinței, pentru lupta cea bună, ce a luptat și pentru serviciile prețioase aduse culturii economice a neamului nostru și patriei noastre. Buna lui amintire va rămânea vecinică în inimile noastre, iar faptele lui bune de sigur îi vor asigura neuitata răsplată în corturile dreptilor. Odihnească în pace!

Arseniu Vlaicu
director.

Traista miraculoasă.

De George Gârnețiu.

Era în vara anului trecut, când veniam cu trenul dinspre capitala țării, mergând spre casa părintească, din care lipsesem mai multă vreme. Gândurile mele sbureau departe, spre locul unde îmi petrecusem cele mai fericite zile ale vieții mele, unde întâia oară văzusem lumina soarelui. Vedeam înaintea mea locurile acelea pitorești, munții, pădurile dese de brad, cu cari este înzestrat dela Dumnezeu acest loc, spre care mă trage acum inima, ca un magnet. Închideam ochii, ca să-mi rearduc înaintea imaginii diferiților prieteni, cu cari atât de bine mi-am petrecut copilăria.

Printre mulți alții îmi apăru înaintea ochilor Niță Langas, care cu toate că era cu mult mai în vârstă ca mine, ne aveam bine, mai cu seamă atunci, când putea căpăta câte ceva dela mine. Când ne aveam bine, nimeni nu cuteza să se apropie de mine cu vre-un gând rău, pentru că Niță atunci era îngerul meu păzitor, mă păzia ca un câne credincios, care-și păzește stăpânul de rău făcător. Când însă treceau zile și Niță nu căpăta nimic dela mine, atunci era dușmanul cel mai neșpăcat al meu și el punea singur pe băieții să mă năcăjească ori să mă bată. Și chiar dela el multe bătăi am mai mâncat... Atunci știam bine cu cel pot îmblânzi și ducându-mă acasă, sub protecția că mi-e foame, ceream pâine cu unt, nu ca să mănânc eu, ci ca să-i atâț pofta de mâncare a lui Niță, care cum mă vedea

pâne și cât cârnat de o coroană și 4 creițari...

— Las'că nu-i nimic Niță, numai tu să fi sănătos — îl îmbun eu.

— Ție ț-e lesne de zis, dar ian să te vad că vi și tu de pe front, cum viu eu acum, știu că n'ai mai zice așa, că nu-i nimic, când pentru o coroană și 4 creițari îmi dă o bucată de mâncare, pe care nici pe un dinte nu-mi ajunge.

Firea-i era tot aceea: mândricios, lacom și niciodată îndestulitor.

— Zici că vii de pe front, măi Niță?

— Tocmai de acolo, din Galiția — zise Niță cu glas solemn și mândru. — Mă duc acum acasă la „Urap” să mai vad ce mai fac bătrânii, căci doar ști, că eu nu știu scrie și nu le-am putut da de veste mai aproape de loc despre mine. Dela ei am primit câteva scrisori, dar de mult, pare-mi-se erau scrise de tine, căci erau iscălitte și de numele tău, după cum îmi spunea camaradul, care-mi cetia scrisorile. Zău, tare bine mi-a părut, că mi-ai înveselit inima cu scrisorile tale.

Intr'adevăr așa era. Părinții lui, adică numai tatăl-său, pentru că mamă-sa murise cu mulți ani înainte, iar acum le făcea de mamă o soră alui mai mare, pe care frații mai mici o agrăiau „lele”, m-au rugat întotdeauna să le scriu pentru Niță scrisori. Eu le-am scris cu plăcere și întotdeauna îi trimeteam și din parte-mi sănătate...

L'am rugat să se suie într-un cupeu cu mine.

— Sunt cu încă un tovarăș, care este în vagonul ăla — zise Niță a-

rătând spre un cupeu plin de militari. Nici nu cred să mă lase domnul ăla, care găurește biletele să mă pun într-un vagon cu civilii.

— O să pun eu o vorbă bună pentru tine. Ori o să-i spun, că-mi ești frate numai să-ți dea pace să stai cu mine într-un cupeu ca să mai povestim 'să ne treacă de urât, căci mult mai este până vom ajunge acasă.

— Dă-mi o țigară și o să viu, dar și cu tovarășul meu, de care nu mă pot deslipi — zise Niță rânjind pe sub mușete.

Îi întind țigara cerută și după ce și-o aprinse cu un chibrit tras pe pantaloni o luă la fugă spre vagonul arătat, iar eu mă suii în cupeul în care-mi erau bagajele așteptând pe Niță, scoțând capul pe fereaștră.

Trecu mai bine de un sfert de oră și Niță nu mai venia. Se dădu signalul de plecare, când tocmai atunci văzui pe Niță tocmai la capătul celălalt al trenului alergând spre mine, pe când trenul se puse încet în mișcare. Îi face semn să vină mai repede, căci dacă nu va rămâne jos. El alerga ca un nebul, până ce în fine se apucă cu mâinile de dragul dela ușa cupeului și găfâind se sui sus. Dar nu avea nici un bagaj.

— De ce ai întârziat atâta? — îl întreb eu repede.

— Pentru că camaradul meu n'a voit să vină și nu m'a lăsat până n'am mâncat amândoi bucătura aceea de mâncare, care m'a costat știi tu bine, o coroană și patru creițari. Ai văst, „chișcătura” aia.

După cum observai nu-și lăsase de loc năravul. Aceleași cuvinte și aceeași purtare. Se puse jos față'n față cu mine uitându-se năcăjit pe fereaștră afară, pe când trenul mergea cu repeziune, trecând tocmai prin niște văi și dealuri încântătoare.

— Și camaradul tău de ce n'a venit aici cu tine — îl întreb eu ca să încep cuvântul cu el.

— Știi eu de ce n'a venit! Atâta mi-a spus, că după ce oiu isprăvi vorba cu tine să mă duc iarăși la el.

— Așa țineți de mult unul la celălalt — întreb eu mai departe.

— Auzi vorbă! Cum să nu ținem, dacă amândoi dela începutul războiului și până acum am fost tot împreună, îndurând și bune și rele. Păcat, că nu-i aici ca să-ți povestiască, că cu toate că am bătut peste tot și întodeauna pe Ruși alungându-i mereu din tranșeele lor, prin vitejia nemărginită a vitezelor noastre armate, totuși am tras odată un chef împreună cu ei în ziua de Paști.

— N'ai putea tu să-mi povestești, ce chef ați tras cu Rușii — îl rugai pe Niță, care la vorba de chef îi străluciau ochii ca para focului.

— Dă-mi mai întâu o țigară și dacă ai și vre-o gură de rachiu și o să-ți povestesc, dacă chiar îți să affli — zise Niță zimbând cu ochii întâți spre bagajele mele, doar' va vedea vre'un gât de sticlă ieșind la iveală.

— Țigare ții dau, dar rachiu n'am. — Păcat! — zise Niță oftând din băierile inimei și luând țigara o puse în gură, pe când eu scoțând chibrite i-o aprinsei.

Chestia română în Camera ungară.

Discursul primului ministru contele Ștefan Tisza în chestia românească ținut în urma cuvântărilor deputatului Dr. I. Siegescu din ședința Camerei din 28 Februarie.

Onorată Adunare! Cred că vor afla aprobarea unanimă a On. Adunării, când exprim bucuria cu care am ascultat sentimentele patriotice ale d-lui deputat Siegescu și precisiunea cu care a expus d-nsa situația concetățenilor noștri de limbă română în mijlocul națiunii ungare. (Aprobări în dreapta). Lucrurile stau într'adevăr așa, că dacă concetățenii noștri români vor să se bucore nu numai de drepturile ce le-au și ci și de sentimentele frățești ale națiunii maghiare, și fără cari nici nu se poate închipui o situație fericită în mijlocul nostru, atunci trebuie să se pue fără nici o rezervă sub ocrotirea constituției istorice ungare și să-și manifesteze activitatea — fiecare după convingerea lui — numai în cadrele acelor partide politice, pe cari se bazează existența statului politic ungar (Aprobări în dreapta și mijloc).

Onor. adunare: Deși nu pot exprima aceeași deplină satisfacție și relativ la a doua parte a discursului d-lui deputat Siegescu, trebuie însă să observ, că înțeleg foarte bine amărăciunea din partea polemică a discursului său. Într'adevăr — și această observație o fac și pentru ceilalți prieteni, cari au luat cuvântul înaintea mea și prietenul Carol Schmidt, — nu e momentul ca acum, sub impresia recentelor evenimente, să aducem în discuție publică, fapte, pe cari astăzi încă nu le putem judeca cu imparțialitatea istorică (Aprobări în dreapta) și a căror discuție publică ar fi fără îndoială, numai în detrimentul (paguba) acelei mari și sfinte datorii, cari trebuie să ne unească pe toți, cari suntem patrioți unguri, ca ună și umăr să luptăm contra acelor mari pericole, care ne amenință azi. (Aprob. în dreapta).

Ugron Gabor: Din partidul nostru n'a adus nimeni în discuție chestia.

Contele Tisza: Din partidul d-stra n'a cerut nimeni discutarea chestiunii și ați făcut foarte bine. Observația mea s'a adresat d-lor deputați și pretenii din partidul meu, cari au vorbit în această chestie. (Aprobări).

Fiindcă ținem deja la chestiunea aceasta, da-ți-mi voie, să mă ocup pe scurt cu chestia invaziei române. (Voci: Să auzim!) Nu voesc să discut chestia, dacă ar fi fost posibil sau nu, să împedecăm năvălirea trupelor române. În această privință, s'au exprimat aici diferite păreri. Unele prea îndrăznețe, altele prea false. Chiar prietenul Schmidt a spus că am fi putut opri inamicul cu câteva tunuri bine așezate în strămtori. Izvorul din care d-l deputat a luat această informație e foarte puțin competent, căci acele câteva tunuri bine așezate în munți, ar fi fost înconjurate și luate în 48 ore (Deapta: Așa e!) Tot așa de inexactă e și părerea d-lui deputat contele Andrássy Gyula, că ne-am fi putut ușor apăra hotarul, etc., precum am văzut armata română n'a intrat mai mult de 30—40 kilometri și în câteva zile am avut acolo puterea militară necesară pentru a-i gonii. Aici e o mică greșeală de kilometri, pe care însă să nu o discutăm.

Fapt e că armata română a intrat cu mare precauțiune, așa că nu în câteva zile, ci abia după 4—5 săptămâni ajunsesse la 70—80 kilometri dela hotar. Și nu câteva zile ci 4—5 săptămâni ne-au trecut, spre a aduna armata necesară, pentru a lua contra-ofensivă și a respinge invazia inamică. Nu putem discuta astăzi în detaliu dar pot spune atât, că măsurile contra unei eventuale ofensive române au început la 1 August, dar abia pe la sfârșitul lui Septembrie, sau mai exact la începutul lui Octombrie au ajuns așa de departe, că s'a putut lua contra-ofensiva cu perspectiva unui deplin succes.

Cât privește purtarea românilor din patrie, o politică de ștrău ar fi fost tot așa de greșită ca și generalizarea cătorva triste cazuri izolate. Relativ la aceste cazuri, am informațiuni sigure, că la vestea invaziei române, nu numai soldații maghiari din Ardeal au cerut comandanților lor să fie trimiși pe frontul român, ci și soldații români din corpul VII au cerut cu cea mai mare ardoare (Adevărat! Așa e! Aprobări) să fie și ei duși acolo ca să învețe ei minte bandele de năvălitori (Vii aprobări și aplauze).

Partea tristă a faptului în sine are deci și o parte luminoasă. Dacă nu putem astăzi judeca evenimentele în adevărata lor valoare. Cercetările în această privință au fost pornite cu cea mai mare scrupulozitate. Din capul locului am căutat să stabilim exact numele acelor cari s'au împrietinit cu inamicul sau au plecat cu el. (Vii aprobări în dreapta). Se urmărește în mod intensiv și cu cea mai mare seriozitate stabilirea situației de fapt, pentru fiecare în parte, fiindcă eu sunt de părere, că ar fi tot așa de greșit și o lipsă de conștiinciozitate să jertfim oamenii nevinovați (Așa e! în dreapta) cum ar fi o greșală de neiertat să închidem ochii față de acei cari au instigat contra intereselor națiunii. (Aprobări vii).

Aceasta cercetare e încă în curs. Nu e acum timpul să dau seamă de rezultat și încă nici n'aș putea să-o fac. Dar de pe acum, trebuie să mărturisesc înaintea Onor. Adunării, că trebuie să tragem încheierile noastre din faptul regretabil, că n'am găsit la majoritatea inteligenței române din Ardeal, acel grad de simțire patriotică pe care am contat. (Așa e! în dreapta și stânga). Aceste consecințe le vom trage nu printr'o politică de prigonire, nici prin aceea că vom rupe cu tradițiile nobile ale statului ungar, ci prin aceea, că vom asigura influența hotărâtoare a statului asupra acelor instituțiuni (Așa e! în dreapta și stânga), cari sunt chemate să călăuzească viața suflătoare a viitoarei generațiuni. (Vii aprobări), fiindcă glăvă Domnului, e vorba de o chestiune, în care poate, în unele detalii să fie divergență de opinii între noi, dar în punctele principale, nu există deosebire de vederi între maghiari și nemaghiari, (așa e! în dreapta și stânga). Și sunt convins că la murea aceasta care așteaptă guvernul ungar, guvernul poate conta pe concursul patriotic al tuturor factorilor competenți români. (Vii aprobări în dreapta și stânga).

Discursul deputatului Dr. Carol Schmidt din 24 Februarie 1917.

— Urmare —

Voesc numai să relevez faptul, că nici competența autorităților civile și militare relativ la evacuare n'a fost statorită de ajuns. În urma acestei împrejurări autoritățile militare și-au vindecat lor toată puterea și din nenorocire și-au aplicat-o în toate privințele spre binele poporului. Astfel trebuie să excepționez modul, cum în astfel de locuri, unde au fost militari, aceștia au mână vitele. Soldații însărcinați cu păzirea ciuzilor n'au împedecat amestecarea pe drum a ciuzilor din diferitele comune și dacă aceasta nu s'a putut încunjuța, ei au întrelăsat a face însemnările de lipsă, din fiecare comună câte capete de vite se află în ciurdă. Când apoi în sfârșit au ajuns până la o comisiune de primire a vitelor, adeseori nu știau nici aceea din ce comună sunt ciuzurile. Despre aceasta se poate convinge fiecare din însemnările comisiunii de primire. Natural că încurcătura provenită din aceasta e foarte mare și trebuie să ne mirăm cu atât mai mult, că acuma comisiune de repartizare transilvană a statorit pentru luarea în primire a vitelor primite de comisiune ca fără stăpân un termen așa de scurt numai până la 15 Februarie, mai ales că acest edict abia s'a publicat în gazetele din Transilvania în 10 și 12 Februarie, așa încât în multe cazuri nici n'au putut ajunge la cunoștința respectivelor proprietari de vite. Ar fi deci recomandabil să se acorde un termen supletoriu, în cursul căruia poate avea loc luarea în primire. — Această lipsă de sistem și de cap dela mânărea vitelor s'a putut observa și pe alte terene. Astfel se ridică plânsoare, că din cazarme s'au transportat și mobile de lemn fără nici o valoare, pecând fabricii celei mari de postav alui Scherg de lângă cazarma de honvezi cu toată cererea nu i s'au dat din partea miliției vagoane, ca să-și poată duce în siguranță postavul militar gata și lăna din magazine. Și când un oficer din statul major a fost rugat să ducă în siguranță metalul rechiziționat de curând în Brașov, dânsul a răspuns, că n'are ordin pentru aceasta. Cea mai mare lipsă de cap a dovedit-o însă comandantul unei companii de rezervă a regimentului 24 de honvezi staționată în Cristian. La câteva ceasuri după declararea de războiu dânsul a alarmat poporul și a poruncit, ca până la 5 ore dimineața toată comuna trebuie să

fie evacuată. În acelaș timp puse foc — după cum se susține la ordin telefonic mai înalt — la grajdurile cazarmei și la fabrica de spirt din față și dete ordin oficerilor să pue foc tot la a treia casă la clădirile economice.

(Va urma).

Discursul dep. Dr. Iosif Siegescu.

— Urmare. —

Trebuie să scot la iveală în mod deosebit această bună voință, ce am constatat din partea organelor administrative, din partea d-lor notari, din partea distinsului lor șef, d. primpretore Blazsek Vilmos, care în toate necazurile noastre ne-a stat în ajutor, ca adevărata iubire părintească, și a fost cu deosebită atenție față de noi, fără întrerupere. atât în chestiile cari privesc hrana cât și locuințele noastre. Necunoscând nici o oboseală, totdeauna de câte o i a fost nevoie, a dispus sau în persoană sau prin alții, ca necazurile noastre să fie ameliorate.

Primească mulțumirea și recunoștința noastră, pe care o exprimăm prin formula de salutare a maghiarului sărac: Cerul să-l binecuvinteze.

În acelaș timp, îmi iau voie a ruga prea onorata Comisie, să se facă tâlmăciul înaintea înaltului guvern, între noi, nu este nici un Iuda vânzătorul, care să se fi făcut trădătorul dulcii noastre patrii. Aici ne-am născut, aci respirăm aerul acesta dulce, mâncăm pâinea noastră albă făcută din bogatele spice ale șesului cel mare ungar, aici se odihnesc eroii noștri. Părinții noștri, fiii noștri, frații noștri, în luptele uriașe cari decurg pe câmpiile noastre de luptă, întrecându-se, resping pe dușman, și apără scumpa noastră patrie, în care dorim să murim și noi. Nici odată n'am visat să devenim odată supușii unui stat străin, pentru că *desvoltarea noastră liberă, atât pe teren cultural, cât și pe alte terenuri, — o garantează legile noastre în vigoare.* Dorim însă cu toții, — patria noastră restrânsă: vatra noastră familiară, dorim să revenim la dragii n ștri, la cei rămași acasă, cari se gândesc cu grijă neîntreruptă la noi, cari lipsiți de orice sprijin, între aceste grele împrejurări de trai, au trebuit să ia asupra-și sarcina, pe umerii lor slabi de femei, ca să se îngrijească atât de familiile noastre cât și de existența noastră aici. Vă rugăm fiți interpreții noștri înaintea înaltului guvern, și faceți-ne cu puțință cât mai curând eliberarea, *Trăiască Ungaria!*

(Va urma).

Cum grăia Ardealul?

Apucătura de forță a prese din România, înaintea de răboiu, era să creze o atmosferă prietenoasă planurilor nesocotite de a se arunca în spatele puterilor centrale chiar în prețul nimicirii țării și prăbușirii tronului și dinastiei proprii. Unelele oarbe erau naufragiații Ardeleni fugiți în România, capabili de a se înhamă la carul același care-i va plăti mai bine. Puterile centrale, care au purces întotdeauna cu vizirul deschis și au urmat calea cinstită a convingerii și n'au făcut vânătoare de suflete, natural că multă vreme n'au avut nici un singur organ român de publicitate, care să fie cel puțin corect imparțial, dacă nu favorabil. Pentru aceea însă autanta și mai ales Rusia au vărsat milioane de ruble pentru propaganda în România în favorul ei, iar simbriașii condeului ardeleni înotau în parale și duceau zile albe, precând cealaltă lume privia cu inima strânsă de groază agitațiunea ne mai pomenită și fatală și se gândia la suferințele de mâne, ce vor avea să îndure într'un eventual conflict războinic. Valul pornit însă nimeni nu era în stare să-l abată, căci rublele curgeau potop și flămânzii să înmulțiau zi de zi, — fapt, care a fost schițat de minune de domnul *Drumaru* în broșura sa: „*Ardealul vorbește? Sărmanul Ardeal!*“ apărută în anul fatal 1916.

Târziu, târziu de tot, a apărut ziarul „Ziua“ apoi „Moldova“ puse la cale de bărbați de inimă pentru interesele adevărate ale neamului românesc și absolut neinteresate și independente de grupul de puteri beligerante, conduse de cei mai de inimă Români. Publicul mare cunoaște de sigur aceste ziare, ca să nu mai vorbim și de altele de mai puțină însemnătate, și a avut adeseori ocaziune să citească pasajii din ele. Iar astăzi când soartea nemiloasă s'a răzbutat asupra făcătorilor de rele și cruda realitate a justificat întru toate ținuta și convingerile acelor foi cunoscătoare ale situațiunii, apar ele în adevărata lor lumină înălțătoare și articoli publicati în coloanele lor ajung la aceea valoare istorică, care luminează evenimentele cu putere zdrobitoare. Prin graiul lor se rostia adevărul sentiment al Ardelenilor, care — durere — a fost coplesit de gălăgia flămânților mercenari ai antantei și salahorilor Rusiei, cari azi ajuns acolo, unde s'au dorit și unde voiau să dacă întregul neam românesc din Ungaria Pro-

Dregându-și glasul tușind, ca și când ar fi vrut să cânte vre-o arie de cântece începu:

— Era tocmai în dimineața invierii Domnului după ce în ziua trecută i-am bătut strajnic pe Ruși luându-i mai multe pozițiuni foarte însemnate, niște glasuri ne deșteptară din somn din patul nostru din „dekunguri“, pe când la două sute de pași de noi se aflau „dekungurile“ Rușilor. Mă trezesc din somn și eu și mă uit zăpăcit spre tranșeele dușmane. Când coloa ce să văd! O namilă de Muscaluștră cât îl lua gura:

— Christos a înviat, mai Române!

Pare-mi-se știa românește, căci ne făcea semne și striga mereu, ca să ieșim din tranșee și să mergem spre a-le lor, ca să prăznuim ziua învierii.

Întăiu eu credeam, că este vre-o apucătură de-ale Muscalului, ca să ne trimită vre-o câteva alicie în cap. Îmi scot capul cu frică din tranșeu dar repezede îl trag iarăși înlăuntru, observând o mișcare a Muscalului, dar nu făcui nimic, ci când mă uitai iarăși văzui mai mulți inși venind spre noi și făcându-ne semni, ca să mergem și noi spre ei.

— Eu atunci nici una nici două, dar cu mâna pe pușcă și baionet, ca să-i toc în cap, dacă va fi vorba de vre-un șiretlic, ies cu totul afară din tranșeu și merg spre ei. Mai mulți camarazi văzând îndrăzneala mea, mă urmaseră și ei dar toți înarmați până în dinți și astfel ne întâlnirăm cu toții tocmai la mijlocul distanței dintre tranșeele Muscalului, de pe a căror fețe nu se putea observa ceva rău, aduseră mân-

cări și beuturi, ba pe deasupra ne-a cântat și muzica lor, încât am petrecut cu ei ca frații până seara, cu aceea, pe cari ieri i-am bătut atât de strajnic, căci pare-mi-să, au vrut să ne dea al-dămașul înfrângerii lor. Seara fiecare ne-am retras în tranșeele noastre, împreună cu aproape toți Rușii, cari nu mai voiau să se reîntorcă în tranșeele lor, căci după cum spuniau ei, o duc foarte prost, ceea ce se vedea și deacolo, că întotdeauna erau bătuți.

A doua zi și-a treia zi tot așa. Am tras niște chefurile de le voui ține minte cât oiu trăi. Dar și prin cheful nostru am făcut mai multe sute de prizonieri din partea Muscalilor, cari veniau ca oile la noi.

— Ce nu crezi? — se răsti la mine Niță, văzând că zimbesc cu neîncredere. Păcat că nu-i aici camaradul meu ca să-ți spună și el.

— Atunci pe câmpul de luptă ați petrecut aumai, avându-vă ca fraji cu dușmanii? — îl întrebai răzând.

— Dar numai trei zile, au-i, ori ești surd. Numai cele trei zile ale învierii, pentru că a patra zi să fi văzut nene ce mai potop de foc venii pe noi din partea Muscalului, cu care am petrecut, vrând să-și răzbutne oamenii pierduți.

Dar nici noi nu ne-am lăsat mai pe jos. Așa că a patra zi după înviere parcă eram în iad așa răsună pământul. Ba în dimineața zilei aceleia, până nu începu focul, mai mulți Muscali cetezără să vină până în tranșeele noastre, pe când dormiam un somn dulce după trei zile de chef.

Eu mă trezii cel dintăiu din somn, când auzii pe Muscali intrând în tranșeele noastre și zisei cătră un camarad al meu, care încă dormia:

— Scoală măi Petre că vine Muscalu!

— Lasă'l pe Pătru, că vine cu noi — zise Muscalul, care apropiindu-se de cel adormit îl apucă de mijloc și-l aruncă afară din tranșeu. Un altul voi să mă apuce pe mine, ca să mă zvârle afară, dar eu așa bine mi-am învățit pușca, încât lovindu-l am răsturnat la pământ. Pe urmă pe altul și pe altul, încât ceilalți o luară la fugă ducând ca trofeu și pradă pe Pătru, care se trezi în mânie lor și care în zadar se zbătea să scape, pentru că patru mâni îl țineau de brațele sale puternice ca de urs. Apățit-o Rușii și de data aceasta, căci crezând că nu ne vor afla la data noastră ne-au atacat mișelește, dar au fost bătuți cumplit, încât în focul acela năpraznic radeam de ei cum fugeau spre tranșeele lor, necutezând a se mai uita înapoi. Așa s'a sfârșit cheful nostru dela Paști...

Cu acestea Niță tăcu uitându-se lung la mine, ca să observe pe față-mi ce impresie a făcut povestea lui.

— Bravo, bun chef ați tras! Păcat, că n'am fost și eu pe acolo — zic cătră Niță bătându-l ușor peste genunchi.

— Mai dăm o țigară, căci poate îmi voui mai aduce ceva aminte de povestit — zise Niță răzucindu-și mustața. — Dar oare mai e mult până acasă? — mă întrebă el deodată.

Mă uit la ceas și îi spun, că peste un ceas vom ajunge.

— Atunci trebuie să mă duc la camaradul meu, căci i-o fi urât singur și acolo îmi este și traista mea — zise Niță sculându-se, pe când trenul își micșora mersul apropiindu-se de-o stație.

Trenul se opri și Niță strângându-mi mâna se scoboară jos și se întoarce la camaradul său, pe când eu rămasei singur, gândindu-mă la povestea lui.

Întunerecul se lăsase binișor pe pământ, încât din cupeu nu se mai vedea afară. Mai trebuiau încă vre-o zece minute de mers cu trenul, când de odată se opri. Eu credeam, că va fi având vre-un defect mașina și de aceea a stat pe loc, dar numai după aceea am aflat cauza.

Ajung la stația unde trebuia să mă dau jos și mă sui în tramvaiu, ca să mă duc până în mijlocul orașului. Când să pornească tramvaiul numai văd că se urcă și Niță galben ca ceara, tremurând din tot corpul.

— Ce ț-i-s'a întâmplat Niță, de tremuri așa — îl întreb eu repede.

— Ce să mi-se întâmple — zise răzând în silă Niță. — Când să ne apropiem de casă cu trenul vreau să-mi iau traista din cui, unde o pusesem în vagon și deoarece se împleticise sfoara de cuiul ăla, trag odată cu putere, dar deodată mi-se înmuia mâinile și picioarele, pentru că trenul la trăsătura mea se opri și veni un găuritor de bilete și întrebă, care a tras de bumbul acela din părete. Eu întăiu n'am vrut să-i spun, dar la urmă m'am gândit, că ce-mi pot eu face mie la un soldat și am spus cum stă treaba. El atunci mi-a spus să mă ghelântuesc la șeful gării

de unde de-abea am scăpat, spunându-i, că n-am nici un ban, când el îmi spuse, că trebuie să plătesc o amendă.

Răsei cu toată pofta de năzdrăvănia lui, iar el văzându-mă că răd cu atăta poftă începu să rădă și el zicând:

— Dracul știa, că trăgându-mi mai tare traista din cui să se oprească deodată trenul? De ce nu scrie pe ea, că nu-i slobod, ca să vadă omul!

Și tocmai el ar fi văzut, care nu știa nici o boabă să citească.

Când mă dădui jos din tramvaiu Niță niciări. Parcă intrase în pământ. Grăbit mă îndrept spre casă, neînteressându-mă de el.

Ajungând acasă, unde întâlnindu-mă cu ai mei am petrecut în povești până noaptea târziu, când apoi furisându-se somnul în ochii mei, fiind și oboșit de atăta drum, mă retrasei să mă odihnesc aruncându-mă în brațele somnului.

Ca prin somn aud deodată o voce cunoscută în stradă. Era Niță, care a jungând acasă bătu la poartă strigând pe ai săi. Repetă strigătul acela de mai multe ori, pentru nimeni nu se grăbia să-i deschidă. Năcăjit începu să sbiere ca un taur.

— Taicăăă, lelee, ai deschideți poarta, ori mă duc de unde am venit!

O mișcare se produse în casa lor, o lampă se aprinse, un glas gros se auzi din lăuntru, dar mai mult nu putui auzi, căci somnul mă cuprinsese, ducându-mă în lumea viselor...

nia divină însă a fost de astădată mai miloasă pentru noi Ardeleni adevărați și deși ne-a supus la aspre și dureroase încercări, cel puțin ne-a ferit de cnuțul rusesc și de stepele Rusiei, prin care acum pribegesc ceice voiau să fie liberați.

În ziarul „Ziua“ Nr. 715 din 27 Iulie 1916 a publicat un Ardelean articolul de mai jos, pe care aflăm cu cale a-l reproduce, deoarece el are azi îndoită valoare. Iată-l:

Răvaș din Ardeal
Calomniatorii noștri. Pentru ce nu voim să ne lăsăm „cucerii“?
Brașov în 18 Iulie 1916

Din cartierul general austro-ungar s'a dat zilele trecute următorul comunicat: „Un ziar din România, cunoscut ca rusofil, aduce știrea, că în ultimele lupte de pe frontul nord-estic sau predat trei regimente cehe dimpreună cu colonelii lor, un batalion slovac și 30,000 Români din armata austro-ungară. Nișmenii nu se va mira, că ziarul în chestie nu pregetă a insera povești, cari îi vin la socoteală dar totuși, trebuie să ne mirăm, că un ziar din regatul român se încumetă de a ultragia în ochii lumii pe conaționali săi din Monarhie, pe acei bravi soldați, cari au dat dovezi de credință patriotică și de eroism, nu de mult, atât în luptele dela Asiago, cât și la respingerea gravelor atacuri rusești dela Baranovici.“

Aceiaș desmișnire a publicat-o în ziarele din România și legațiunea austro-ungară dela București, iar ziarele maghiare de toate nuanțele s'au întrecut care de care a combate invenția tendențioasă a ziarului român din regat și a lua în apărare fidelitatea și eroismul soldaților români din armate austro-ungară.

În adevăr ce ironie și ce contrast! Un ziar, așa zis românesc, din regatul român nu se sfințește a inventa și a colporta cele mai josnice calomnii, care taie adânc în cinstea și caracterul întregului neam românesc din Austro-Ungaria, iar ziarele maghiare sunt silite a lua în apărare virtuțile cardinale și tradiționale ale neamului românesc, de atâtea ori dovedite în decursul acestui război și a cânta imnuri de laudă la adresa credinței și vitejiei românești.

Repetăm și noi: toate le înțelegem. Înțelegem că presa rusofilă din România să-și ia refugiu, în vederea scopurilor sale vădite și netănuite, la toate mijloacele admisibile; înțelegem, că această presă să hrănească naivitatea cetitorilor săi cu cele mai fantastice născociri. Dar ca un jurnal de frunte din România, care-și zice românesc, să folosească ca armă cea mai trivială calomnie la adresa aceluia neam, ale cărui ideale are pretenția a le apăra, — aceasta n'o mai putem înțelege; aceasta însemnează ultimul grad de decadentă al unei anumite prese românești, care a pierdut de mult ori ce respect față de propria-i reputație și mai ales de reputația istorică a aceluia neam românesc, ale cărui aspirații și ideale le păngărește zilnic.

Dar nici n'a fost nevoie să vină comunicatele austro-ungare și să desmiștă născocirile rusofililor din România, cari de doi ani ne omoară zilnic pe noi — Români din Monarhia austro-ungară — cu dragostea, și voiesc să ne „elibereze“ și să ne „cucerească“ cu tot prețul.

Doar cea mai categorică și cea mai drastică desmișnire au dat-o acestor invenții tendențioase, chiar comunicatele oficioase italiene și rusești, cari au fînt să releveze rezistența dărză și eroică, ce au desfășurat-o în luptele de la Asiago și Baranovici trupele austro-ungare, iar aceste trupe în majoritate covârșitoare, trupe românești de elită: soldați români din regimentul 50!

Așadar, ceace chiar și dușmanul a avut bunul simț și lealitatea a recunoaște, un jurnal românesc contestă și neagă!

În definitiv de presa rusofilă, a cărei hrană zilnică este minciuna, nu ne mai mirăm; dacă n'ar mai minți ar însemna, că și-a luat singură dreptul și posibilitatea de existență. Dar ne mirăm de publicul cetitor și de sindicatul ziaristilor din România, care mai poate tolera halul moral al aceluia, cari din apostolii adevărului și din apărători ai neamului s'au făcut apostolii minciunii celei mai patente și calomnatorii cei mai temerari ai neamului. Sau să credem, că în România nu mai există un tribunal al opiniei publice? Ar fi trist și dureros. În sfârșit aceasta este o chestie, care nu pe noi ne privește.

Încă nu privește pe noi, Români ardeleni, cari au devenit ținta campaniei de „cucerire“ întreprinsă cu atâta gălăgie de rusofilii Bucureștilor, — nu le putem fi recunoscători acestor domni rusofili. Armele întreprinse de acești domni ne conving zilnic, că rusofilismul este în România o marfă exotică și suspectă. Nu înfăptuirea vreunui ideal național este scopul acestor agenți al

unor interese streine, ci procopseală și căpătuiala, iar noi sârmanii Ardeleni, și chestia noastră, am ajuns în gura acestor oameni lipsiți de conștiință un simplu mijloc de agitație, un simplu articol de comerț, pe care l'au exploatat și-l exploatează până la măduvă.

Și cine credeți că ne sunt binevoitorii, cari voiau să ne „salveze“ și să ne „elibereze“? Niște oameni cari au tresărit de bucurie, de câte ori cronica schimbăcioasă și caprițioasă a războiului a înregistrat câte o înfrângere, în care am sângerat noi Români, și s'au întristat și ne-au calomniat, de câte ori vitejia românească a adus lauri peste lauri la faima istorică a neamului românesc. Sunt aceia, cari au jubilat în fața tragediei sârmanei Bucovine, care a fost de trei ori prefăcută în praf și cenușă și au răs cu o poftă sălbatică în fața morământului lui Ștefan Cel Mare, profanat de hoardele moscovite.

Aceștia ni sunt „frații“, cari ne-au speculat și ne speculează durerile și situația, și cari ar dori să ne „cucerească“ ca să ne poată exploata și specula și mai departe.

Ei bine e timpul să o spunem categoric, odată pentru todeauna: Noi Români ardeleni nu vrem să ne lăsăm cucerii! Iar rusofilii setoși de cucerire, le răspundem cu vorba întoarsă a lui Lăpușeanu; dacă voi ne vreți, noi nu vă vrem; dacă voi ne iubiți, așa cum ne iubiți, noi nu vă iubim!

Sunt între noi și Români din regat astfel de contraste istorice psihologice, culturale și economice, cari despart Ardealul de România ca un zid și mai masiv, decât lanțul formidabil al Carpaților. Tradițiile, aspirațiile și idealele noastre politice ne-au contopit soarta de sute de ani cu soarta imperiului habsburgic: iar superioritatea noastră incontestabilă culturală și economică va fi o vecinică piedecă în calea dorinței de a ne uni cu o țară și cu o populație inferioară nouă ca situație culturală și economică. Iată pentru ce noi Români ardeleni nu s'a știut și nu se va ști de o credință, ca la noi n'a putut și nu va putea exista.

Deci cuceritorii rusofili ai Ardealului și-au făcut socoteala greșit — căci și-au făcut-o fără noi.

Să nu se uite nici odată la București, că o țară inferioară cu cultură morală, intelectuală și economică nu va putea cucerii și nu va putea păstra niciodată o țară superioară ei ca culturală.

A dori o unire a Ardealului cu România, ar însemna pentru noi să sărim din lac în puț. Caută Jeci România cucerirea acolo, unde are drepturi istorice și acolo unde poate intra în adevăr cu arma culturii și a luminei și acolo unde e așteptată cu brațele deschise: în Basarabia!

Știri diverse.

Moartea lui Haralamb Călămar.

Din Sibiu ne vine vestea că a murit într'un spital, cum au murit atâția poeți români, cunoscutul poet Ermil Borcea, care era apreciat prin humorul lui sănătos, publicând versuri prin reviste române din Ardeal, sub pseudonimul „Haralamb Călămar“. Un timp îndelungat a condus și foaia noastră umoristică „Cucu“ și îmbolnăvindu-se grav la Brașov, și-a întrerupt activitatea publicistică. Intrarea trupelor române la Brașov l'au găsit acolo într'un sanatoriu. Transportat apoi la Sibiu, nu s'a mai putut însănătoși, și a murit după grele suferințe, săptămâna trecută în vârstă de 47 ani. Regretatul a contribuit mul la dezvoltarea literaturii populare din Ardeal, și a colaborat la ziarele Tribuna, Luceafărul, Lupta, Foaia Poporului Român, și la gazeta noastră și cățiva ani de a rândul a redactat și calendarul umoristic „Poznașul“ editat de librăria Krafft din Sibiu. Trimetem familiei regretatului condolențele noastre.

Familia regretatului ne-a trimis următorul necrolog:

Adânc întristată anunțăm, că Ermil Borcea, funcționar i. r. publicist, după grele suferințe a adormit în Domnul în 24 Februarie s. n. 1917, la orele 3 d. a. în etate de 47 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului decedat au fost ridicate din ca pella cimitirului centrali Luni în 26 Februarie n. c. la ora 3 d. a. și au fost înmormântate spre vecinică odihnă în acest cimitir.

Văd. Maria Borcea, ca mamă; Eleonora și Lucian Borcea, ca soră și frate. „Foaia Poporului Român.“

Războiul submarinelor înăsprit.

Planul unei alianțe între Germania și Mexico — Pentru cazul unui război cu Statele Unite —

Berlin, 3 Martie. — Biroul Wolff anunță: Presa americană în frunte cu Associated Press răspândește textul unor instrucțiuni pe care le-ar fi dat secretarul de stat german dela externe Zimmermann la 19 Ianuarie prin mijlocirea, ambasadei din Washington, consulului german din Mexico, după care instrucțiuni Germania oferă un tratat de alianță statului mexican în caz, când războiul submarinelor ar îndemna Statele Unite să declare război Germaniei. În cazul unei astfel de alianțe Germania ar pune în vedere Mexicului sprijin financiar și de

Necrolog. Cu adâncă durere aducem la cunoștința tuturor binevoitorilor școalei noastre, că iubitul nostru coleg Ioan Socaciu profesor la școala comercială superioară greco-orientală română din Brașov, membru al multor așezăminte culturale și de binefacere, a încetat din viață după un morb greu dar scurt, Luni în 20 Februarie 5 (Martie) 1917 în plină activitate profesională, la vârsta de 72 de ani. Rămășițele pământești ale fericitului coleg au fost așezate spre vecinică odihnă în cimitirele Bisericii greco-orientale române din Mândra în 22 Februarie (7 Martie) 1915.

Rugați-vă pentru fericita odihnă a sufletului lui!
Brașov, 27 Febr. (9 Martie) 1917.
Corpul profesoral al școalei com. sup. greco-orientale române din Brașov.

Știrile zilei.

Publicațiune. Vicecomitele Brașovului a transpus Magistratului orașenesc spre publicare următorul

Ordin ministerial.

Cătră publicul comitatului Brașov. Nr. 11037 telegrafic. Vă aduc la cunoștință spre publicare la cei internați, că în puterea dreptului meu asigurat în § 3 al Art. leg. XIII. din anul 1891 dau permisiune, ca vânzarea și transportarea materialelor de foc, precum și lucrările de birou împreunate strâns cu acestea, care poate face în decursul lunelor Februarie și Martie și duminica toată ziua.

Ministrul de comerțiu.

Zahar. Din 9 ale lunii curente se vor elibera biletele cele nouă pentru zahar (culoarea roșie), cu care se capătă un kilogram zahar de persoană.

Pentru biletele roșii de mai nainte se dă numai o jumătate kilogram de zahar.

Populației lucrătorilor din Scheiu se eliberează biletele cele nouă de zahar numai din 16 ale lunii curente.

Magistratul orașenesc.

Nr. Mag. 16914/916.

Publicațiune. Spre a da în arendă locurile orașenești aci înșirate mai jos pe anul curent până la 31 Oct. 1921 se va ținea licitație la 17 Martie 1917 la 9 ore antemeridiane în localul despărțământului magistratului pentru afaceri economice orașenești (str. Aurarilor Nr. 5, etajul II ușa 3). La licitație se primesc oferte și verbale și în scris; acestea din urmă au a fi prezentate la șeful despărțământului susnumit până la ora fixată pentru începerea licitațiunei.

Condițiunile licitațiunei ale ofertului și ale contractului sunt depuse și se pot ceti în localul despărțământului magistratului susnumit și pot fi cetite acolo până la ora când începe licitația.

Parcelele sunt următoarele:

- 1). Locul lângă casa de dat la țântă pentru militari 70 de jugăre 666 stânjeni patrați.
- 2). Locul de sub „stigeri sub mic“ Nr. top. 12242, 12243 și 12238 (livadia) de 1 juger 1411,11 jugere 1353 și 1 juger 324 stânjeni patrați.
- 3). Locul de lângă magazinul de lemne circa 11 jugere Nr. top. 9102.
- 4). Pământul de lângă târgul de vite (loc cimit. central) 20 jugăre Nr. top. 10213.
- 5). Parcela de lângă stațiunea Bartolomei 2 jugăre 320 stânjeni patrați Nr. top. 11254.
- 6). Locul din livadia în apropiere de hotarul Bodfalu 4 jugăre, 464 stânjeni patrați. Nr. top. 10742.
- 7). Parcela de pământ Nr. top. 9190 di stbla cea mare (langes Furlek) de 1250 stânjeni patrați.
- 8). Grădina de la casarma lazaretului din Str. Carierelor Nr. 29.
- 9). Locul de lângă casa de vamă din fața străzii Crucii 1250 stânjeni patrați.
- 10). Locul după coliba păzitorului de câmp de lângă Ghimbășel.
- 11). Parcela de pământ din livadia cea mare de fân de lângă stația Bodfalu Nr. top. 10706 1 jugăr 1213 stânjeni patrați.

Brassó, în 18 Ianuarie 1917.

Magistratul orașenesc.

altă natură, pentru a-și recuceri teritoriile pierdute cum e Mexicul Nou, Texas și Arisona.

În Senatul american, senatorul Swanson, cu autorizația lui Wilson, a confirmat, că cele relatate de Associated Press sunt juste. Același ziar american mai afirmă, că Germania a încercat prin Mexico să înduplece Japonia, ca să între în războiul contra Statelor-Unite.

Față de aceste știri din izvor american, biroul Wolff află din partea competentă germană: Era de datoria ministrului de externe german, ca pentru cazul unui conflict războinic cu Statele Unite, să ia măsuri de vreme, ca să împedee, ca și alte state să mărească încă corul dușmanilor noștri. De aceia ambasadorul german, la Mexico a fost însărcinat să ofere guvernului mexican o alianță, la caz, când Statele Unite ar declara război, și să se înțeleagă asupra detaliilor acestei alianțe. Dar consulatul german din Mexico a primit ordinul expres, ca să nu între încă în tratative cu guvernul mexican, până ce nu va căpăta deplină siguranță, că Statele Unite vor declara război Germaniei. Aceste măsuri diplomatice au fost luate pela mijlocul lunii Ianuarie. În ce chip a luat cunoștință guvernul american de aceasta acțiune diplomatică secretă a guvernului german, nu se știe, dar pare să fie la mijloc o trădare comisă pe teritoriul american.

Evenimentele din China.

Londra, 7 Martie. — După o telegramă din Peking, guvernul chinez, s'a pronunțat în mod unanim pentru ruperea raporturilor diplomatice între Germania și China. Președintele republicii chineze n'a aprobat această hotărâre și a declarat, că după constituție numai dânsul are dreptul să facă un asemenea pas. Primul ministru chinez a demisionat și e probabil, că ceilalți miniștri îl vor imita. Prim ministrul chinez s'a retras după ce a avut o scenă violentă cu președintele republicii. Până acuma nu s'a produs o schimbare în raporturile între Germania și China.

Parlamentul Austriac se va deschide în luna Iulie.

Viena, 7 Martie. — În cercurile parlamentare austriace, se afirmă, că guvernul va convoca Reichsrathul de abia pe la mijlocul lunii Iunie. Mandatele actualilor deputați expiră la 17 Iulie.

Republicile sud-americane contra lui Wilson.

Geneva, 7 Martie. — Sosesc aci știri că republicile sud-americane nu vor satisface cererea lui Wilson de a pronunța în chestia incidentului germano-mexican. Afară de Brazilia, care vrea să ia o atitudine de așteptare, celelalte state sud-republicane vor păstra neutralitatea. Argentina a adresat tuturor republicilor Americii de sud, un apel ca să mijlocească pacea între statele în război.

Din lista vapoarelor scufundate.

Vaporul „Kopenhaga“ de 2500 de tone în drumul dela Londra spre Rotterdam a fost scufundat. Alte vapoare scufundate sunt: „Norma“, „Storenes“ și vaporul norvegian „Gune“ care a făcut drumul în zona oprită a mărilor. Vaporul acesta ducea fer din Narvik spre Anglia, 15 marinari s'au înecat. Două doamne engleze au murit de asemenea în valurile mării. Vaporul Gune a fost asigurat pe trei și jumătate milioane. Un alt vapor norvegian a fost capturat de acelaș submarin și dus spre Germania. Avea pe bord salpetru.

Ocolul vapoarelor neutrale.

Vapoarele neutrale ocolesc acum Anglia. Așa vapoarele olandeze ce pornesc spre India olandeză, vor face drumul prin canalul Panama, fără a se opri într'un port englez.

Olanda a cumpărat un submarin german.

— Submarinul german, care s'a rățicit într'un port olandez, și a fost inter-nat acolo, a fost cumpărat de Olanda și a plecat eri în largulul mării cu pavilion olandez.

Războiul mondial.

SITUAȚIA.

Pe lângă toate șireturile folosite de dușmani, atacându-ne pe neașteptate și noaptea nu le-a succedat a ne mișca din nici una din liniile noastre. În luptele navale după cum am văzut am avut succese neașteptate tot asemenea și în luptele aeriene în decursul lunii februarie am răsturnat peste 90 de mașini de sburat dușmane.

Comunicatul oficial al marelui Cartier Austro-Ungar.

Budapesta 8 Martie. Frontul răsăritean: În Carpații păduroși spre nord-vest dela pasul Tatar, am alungat pe dușman de pe o înălțime importantă. — În Wolhynia au decurs lupte de avantposturi și o luptă mai dezvoltată de artilerie.

Frontul italian: Operațiile armate au fost în general, mai mici. — Patrurile și avantposturile regimentului de infanterie de honvezi din pozițiile italiene situate în regiunea vestică dela Kostonjevița, au adus 15 prizonieri.

Frontul sud ostic: Situația este neschimbată.

Höfer

sub șeful statului major.

Comunicatul oficial al marelui Cartier german.

Berlin 8 Februarie. Frontul apusean: Focul de artilerie a fost mai violent numai în regiunea Champagne. În celelalte părți ale liniei de luptă afară de vremea foarte unedă și de viscolul de zăpadă nu ne-a neliștit nimic. — Cu ocazia încercărilor de înaintare cu scop de explorare din pozițiile dușmanului situate între Somme și Ainse am adus 17 Englezi și Francezi, precum și mai multe mitraliere.

Frontul răsăritean: Evenimente mai esențiale nu au obvenit. Intre Vilejka și Molodecno, din cauza bombelor aruncate a deraiat un tren.

Câmpul de luptă macedonean: Spre nord dela lacul Doiran lupte între avantposturi.

Ludendorff

șeful statului major.

Comunicatul oficial al marelui Cartier Austro-Ungar.

Budapesta 9 Martie Frontul răsăritean. Grupa armată a comandatului Mackenser: Nua obvenit nici un eveniment mai esențial.

Linia de luptă a Arhiducelui Iosif: Intre văile Uz și Ciobănas trupele noastre austro-ungare întărite cu detașamente germane, au ocupat cu asalt înălțimea numită „Magyaros“ din granița și care era foarte tare apărată și bine înțărîtă, în lupta aceasta dușmanul a lăsat în mâinile năstre 4 ofițeri și mai bine de 600 de oameni de trupă ca prizonieri, apoi ne-a mai lăsat mai multe mitraliere și câteva aruncătoare de bombe. — Deosebită laudă și-a câștigat în această luptă regimentul Nr. 10 de honvezi. — Dela Ghimeș spre ost am distru o întăritură dușmană.

Linia de luptă a principelui bavarez Leopold. Nu e nimic de anunțat.

Frontul Italian și sud-ostic: Situația este neschimbată.

Höffer

șeful statului major.

Ultima oră.

Moartea contelui Zeppelin.

Berlin 8 Martie. În urma unei aprinderi de plămâni Contele Zeppelin a încetat din viață azi la orele 12 fără un sfert, în sanatoriul Vesta din Charlottenburg.

Președintele Wilson s'a îmbolnăvit.

Washington, 9 Martie. Agenția „Reuter“ comunică: Wilson s'a îmbolnăvit ușor. I s'a ordonat liniște absolută. Pe seună va fi nevoit a sta mai multe zile în pat.

Protopopoff acuzat că ar fi aspirat la o pace separată.

München 9 Martie. „Sunday Times“ publică o scrisoare din Petersburg plină de atacuri amărate contra lui Protopopoff, care este acuzat că ar fi aspirat la încheierea unei păci separate.

„VLĂDEASA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Huedin.

CONVOCARE.

„VLĂDEASA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Huedin invită prin aceasta pe acționarii săi la a

XXI-a adunare generală ordinară

care se va ține în 31 Martie 1917 st. n. la oarele 10 a. m. în localitatea institutului cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării și designarea alor 2 notari ad hoc și 3 verificatori ai procesului verbal.
  2. Raportul direcțiunii și al comitetului de revizie.
  3. Stabilirea bilanțului și luarea de hotărâre asupra împărțirii profitului curat și darea absoluturului pentru gestiunea anului 1916.
  4. Alegerea unui membru în direcțiune și eventual un membru în comitetul de revizie.
  5. Satorirea pașalelor de călătorie a membrilor în direcțiune, a comitetului de revizie și ai bărbaiților de încredere ai filialei pe 1917.
  6. Eventuale propuneri.
  7. Inchiderea adunării.
- Din ședința direcțiunii ținută în 24 Februar 1917.

Direcțiunea.

Activa — Vagyon	Centul Bilanț pro 1916 — Mérlegszámja 1916 évre.	Pasiva — Teher	
Cassa — Pénztár	50947.21	Capital social — Alaptőke	300000.—
Giro Contó la Banca Austro-Ungară,—Giro-számla az Osztrák-Magyar banknál.	1322.53	Fond de rezervă — Tartalékalap.	65729.48
Cassa de păstrare postală — Postatakarék-pénztár	500.80	Fond de penziuni — Nyugdijalap	63685.47
Capitaluri elocate la bănci — Követelés bankoknál	52770.54	Depuneri — Betétek	1209955.71
Cambii — Váltók	863483.—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	1968.—
Imprumuturi pe obligații — Kötvény kölcsönök	220011.—	Interese tranzitoare — Átmeneti kamatok	16825.87
Efecte — Értékpapírok.	61629.75	Diverși creditori — Különféle hitelezők.	5368.45
Edificiile institutului și alte realități — Intézet házai és más ingatlanok	115954.20	Profit transpus — Áthozott nyereség	1028.34
Mobilier — Berendezés	1996.60	Profit curat — Tiszta nyereség	20284.11
Diverși debitori — Különféle adósok.	6089.80		
	1684845.43		1684845.43

Debit — Tartozik	Contul Perdere și Profit — Veszteség és Nyereség-számla.	Credit — Követel	
Interese: — Kamatok:	Interese: — Kamatok:	Interese: — Kamatok:	104490.99
la depuneri — betéteknél.	la depuneri — betéteknél.	dela cambii — váltóknál.	14490.99
„ 2. fonduri — 2 alapnál	„ 2. fonduri — 2 alapnál	„ obligații — kötvényeknél	33980.70
„ imprumut pe edificii proprii — intézeti házakra felvett kölcsönnél	„ imprumut pe edificii proprii — intézeti házakra felvett kölcsönnél	„ efecte — értékpapíroknál	4991.—
„ reescont — visszleszámitolásnál	„ reescont — visszleszámitolásnál	„ capitaluri elocate la bănci — bankoknál elhelyezett tőkék után.	7407.62
Spese: — Költségek	Spese: — Költségek	Venite dela realități — Ingatlanok jövedelme	6001.04
salare, adaus de scumpete, bani de cvarțir — tiszti fizetése, drágasági pótlék, szállás pénzek	salare, adaus de scumpete, bani de cvarțir — tiszti fizetése, drágasági pótlék, szállás pénzek	Provizii și alte venituri — Iutalékok és más jövedelmek.	7044.70
pașal de călătorie — utazási utalányok chirie — házbér.	pașal de călătorie — utazási utalányok chirie — házbér.	Profit transpus — Áthozott nyereség	1028.34
spese de încălzit, luminat, tipărituri, porto, telefon etc. — fűtés, világítás, nyomtatvány, porto, telefon stb.	spese de încălzit, luminat, tipărituri, porto, telefon etc. — fűtés, világítás, nyomtatvány, porto, telefon stb.		
10% dare după interese de depuneri — 10% tőkékamatadó	10% dare după interese de depuneri — 10% tőkékamatadó		
Dări și competențe — Adók és illetek	Dări și competențe — Adók és illetek		
Amortizări: — Leirások	Amortizări: — Leirások		
Profit transpus — Áthozott nyereség	Profit transpus — Áthozott nyereség		
Profit curat — Tiszta nyereség	Profit curat — Tiszta nyereség		
	164944.39		164944.39

Huedin — Bánffyhyunad. la 31 Decembre 1916.

Dr. Simeon Pop m. p.
director executiv — vezérigazgató

Mihai Marincea
cassar — pénztárnok.

Direcțiunea. — Az Igazgatóság.

Dr. Andreiu Pop m. p.,

Iuliu Poruțiu m. p.,

Ștefan Pop m. p.,

Mihai Marincea m. p.

Revăzut și aflat exact — Megvizsgáltatott és helyesnek találtatott.

COMITETUL DE REVIZIE — FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG.

Gavril Condor m. p.,

Dr. Sabin Varna m. p.,

Iosif Orga m. p.

Primirea elevilor în institutul surdo-muților din Timișoara.

Inspectoratul institutului subvenționat de stat al surdo-muților din Timișoara la finea lunii lunie a. c. va lua elevi pe anul școlastic viitor.

Pentru primire în institutul sus numit numai pot petiționa, acei părinți ai căror prunci în etate de 7—10 ani sunt din comitatul Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontal.

În clasele superioare se primesc și de acei elevi, cari nu sunt muți din naștere și numai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo-muților trebuie cerută, dela inspectoratul institutului, petițiunea însă trebuie trimisă la direcțiunea institutului.

La petițiune sunt de lipsă a se alătura următoarele documente:

a., extras de naștere (cartea de botez);

b., atestat dela medic, în care se dovedește cauza asurzimei;

c., testimoniu de altoire;

d., testimoniu dela comună, în care se arată starea materială a părinților; în caz că acest testimoniu e de paupertate petițiunea e scutită de timbru;

e., acei părinți, a căror stare materială le permite de a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sunt îndatorați a alătura la petițiune o declarațiune legală, în care se deobligă, că vor plăti regulat ratele prescise.

Tipăriturile de lipsă pentru suplimentele de sub punctele b., și d., se capătă gratis dela direcțiunea școlii.

Acei părinți, cari solvesc pentru susținerea pruncului la an 400 cor., sau cel puțin 100 coroane vor fi preferiți.

De elevi fără avere institutul se va îngriji.

Părintele însă este îndatorat cu documente a arăta că e neapt se plătească.

Didactr pe an e 40 de coroane. Părinții fără nici o avere vor fi scutiți și de această sumă mică.

Didactul și ratele lunare pentru întreținere se pot plăti în două rate.

De haine părinții sunt îndatorați a se îngriji.

Rugăm interesați, ca petițiunea cât mai de curând, dar mai târziu până în 15. lunie a. c. să o trimeată la direcțiunea institutului surdo-muților din Timișoara.

Tariful Băilor Eforiei. Scumpetia cea mare și lipsa de lemne de foc a silit administrațiunea Băilor să fixeze următorul tarif nou:

Prețul băilor de abur:

O baie de abur înainte de masă va costa . . . . . K. 3.—

O baie de abur după masă va costa . . . . . K. 2.—

O baie de abur Vineri după masă pentru militari și civili . . . . . K. 1.20

Prețul băilor de puțină:

O baie de puțină clasa I-a pentru civili . . . . . K. 3.—

O baie de puțină clasa II-a pentru civili . . . . . K. 2.—

O baie de puțină clasa I-a pentru militari . . . . . K. 2.50

O baie de puțină clasa II-a pentru militari . . . . . K. 1.80

Băile sunt deschise deocamdată: Marția a. m. pentru bărbai

Marția d. m. „ „

Vinerea a. m. „ „

Vinerea d. m. „ „

Șambăta a. m. „ „

Duminea a. m. „ „

Șambăta d. m. pentru dame.

Rufele și săpunul sunt cuprinse în prețuri. Valabile de azi.

Administrațiunea Băilor Eforiei.

Publicare. La primăria comunei Resinăr (Szebeu m.) află momentană aplicare o forță de lucru pe lângă o remunerațiune lunară de 120 cor. eventual după aplicabilitate și alte venituri.

Resinăr, 1917 feb. 27.
Ioan Jurcoiu
notarul comunei.
M-Zl. 4889/917.

Cetiți și răspândiți „GAZETA TRANSILVANIEI”.